

Szintet léptek

Rektor, tanár, doktor

PUBLICISZTIKA - LXVIII. évfolyam, 19. szám, 2024. május 10.

Majd amikor utódaink eljutnak az SZ betűs kötethez a kétszáz éve hol elinduló, hol elakadó nagyszótári munkálatokban, ezt a viszonylag új kifejezést is listázni fogják, mert ma még hiába keressük a nyomtatott kiadványokban. Pedig a jelentése egyszerű: valamely tevékenység magasabb, az eddigit meghaladó szintre kerül, illetve oda juttatják – és itt a „magasabb” nem feltétlenül pozitív értelmű.

Rektori szint

Mert így lépett szintet a mi kormányunk a tudományt és a felsőoktatást érintő oly sok idegborzoló intézkedés után, mint a Collegium Budapest bezárása, a filozófusok feljelentése, a kancellárok kinevezése, a CEU elüldözése, az MTA kutatóhálózatának leválasztása, az SZFE elrablása és az egyetemek magánosítása, hogy csak a nagyobb lépéseket idézzük fel, mert felejteni nem szabad. A magas politika ármányait az alsóbb emeleteken vicces trükközésekkel másolják, mint legutóbb például az Óbudai Egyetem (ÓE) szenátusa, amely határozatba hozta, hogy a teljes megbízási idejét már kitöltött rektoruk hivatalosan csak ezután kezdi el első terminusát.¹ A *24.hu* részletes beszámolója szerint ugyan az alapítványi egyetemek az államiakkal szemben akár többször is megválaszthatják ugyanazt a rektort, de csak ha a szabályzatuk ezt lehetővé teszi, márpedig az ÓE ezt eddig nem engedte meg. A portálnak ezt válaszolták: *„Az Óbudai Egyetem rektora 2019. július 15-től 2021. július 31-éig a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint magasabb vezető beosztásban végezte, 2021. augusztus 1-jétől 2024. július 15-ig pedig a munkatörvénykönyv által meghatározott módon vezető állású munkavállalóként látja el feladatát. Ennek értelmében az Óbudai Egyetem szenátusa a rektori kinevezésről szóló határozatában rögzítette, hogy vezető állású munkavállalóként Prof. Dr. Kovács Levente 2024. július 15-étől első teljes ciklusát kezdi meg. Prof. Dr. Kovács Levente a következő rektori ciklusára készül, amely 2029. július 15-éig tart.”*

Vagyis az ÓE úgy érti, hogy az előző (a maximálisan engedélyezett ötéves) ciklus nem volt teljes, mert kettévágta az átalakulás előidézte munkajogi változás. Ugyan arról elfeledkeztek, hogy közben újraválasszák a rektorukat, hátha ezzel biztosíthatják a „nem teljes” ciklust, de lehet, hogy attól féltek, akkor kimerítik a maximum kétszeri megbízás lehetőségét. A vicc az, hogy a törvény éppen hogy nem beszél teljes ciklusokról, hanem csak arról, hányszor kaphat valaki rektori megbízást. (Részletek a jegyzetekben.)² Egyébként meg bármikor módosíthatják volna a szabályzatukat, hogy kettőnél többször is megválaszthatják a nekik tetsző rektort, mint ahogy ezt Debrecenben az először 2013-ban sajátos körülmények között megválasztott Szilvássy Zoltánnal tették.³ De azért jegyezzük meg, hogy a hasonlóan állami forrásokból finanszírozott megmaradt állami egyetemeken a kétszeri megbízást nem lehet túllépni, amit tekinthetünk (egy újabb) diszkriminációnak velük szemben, de én inkább egyfajta szegénységi bizonyítványnak tartom azokban az intézményekben, ahol nem bírnak újabb rektoraspiránsokat találni, hanem úgy megszerették (?) a regnáló vezetőt, hogy nem is kívánnak mást a helyébe.

A Corvinson mindenestre ez a helyzet nem fenyeget, mert a mindössze kétévi szolgálat végével tavaly Baselbe visszavonult Takáts Előd után csak most kezdődhet a belga utód, Bruno van Pottelsberghe első megbízása, akit négy aspiráns közül választottak ki az előszűrő bizottság tagjai, mondván, *„a három másik jelentkezőnél vagy magyarországi egyetemi tanári kinevezéshez szükséges tudományos teljesítmény marad el az elvárt minimumszinttől és ezért az egyetemi tanári pályázat nem befogadható, vagy a*

felsőoktatási vezetői tapasztalat nem volt elegendő".⁴ A professzori kinevezésének tartalmi akadályai nyilván nem lesznek,⁵ ráadásul esetében a továbbra is működésképtelen, mert már hónapok óta a tagságának (kormányfői) megújítására váró MAB jóváhagyására sincsen szükség, mivel a brüsszeli Université Libre egyik fakultásán már professzor, és ilyenkor egyenesen a miniszter elé terjeszthető az ügy. Rövid pályázata sok mindennel kecsgetteti az egyetemet, de jóllehet a nemzetköziesítést fontosnak tartja, nem említi az Erasmus- és Horizont-programok befagyasztását, pláne a helyettük januárban meghirdetett (diákcserecélú) Pannónia és a tréfás nevű (tudományos kutatási célú) HU-rizont programokat, amelyek még mindig nem indultak be.⁶ És hát azt se tudja még, hogy a hazai kutatási pályázatok meghirdetése is be van fagyasztva, mert az OTKA-nak híre-hamva sincsen, noha máskor májusban már a zsűrik ülészetek és rangsorolták a kutatók terveit. Végül még két rövid „rektori hír”: a BME eddigi, és korábban a lehetséges öt helyett csak három évre kinevezett rektora, Czigány Tibor akadémikus meglepetésre nem indul újra,⁷ így két jelölt maradt a pályán: Kiss Rita biomechanika- és Charaf Hassan informatikaprofesszor: előbbi akadémikus, utóbbi Csák János miniszter tanácsadója. A Zeneakadémia rektori pályázatát pedig továbbra sem írták ki, így bizonytalan, hogy szeptembertől lesz-e új vezetője.

Tanárképzési szint

Ha már megemlítettük a diszkriminációt, ebben is sikerült szintet lépni: a legutóbbi cikkemben (*A tehetetlenség ereje, ÉS, 2024/16., ápr. 19.*) röviden említettem a védelmi és államigazgatási képzésekre szakosodott Közszolgálati Egyetemre (NKE) tervezett tanárképzést.⁸ Úgy véltem, feltehetőleg a Mathias Corvinus Collegium és az NKE vezetésében is meghatározó személyként működő Orbán Balázs elképzelését valósítják meg villámgyorsan a főnökének a kiemelt finanszírozást jóváhagyó bólintását követően, hiszen másfél év múlva már állniuk kell a kilakoltatott józsefvárosi lakók házainak hűlt helyén a Nemeskürty István nevét viselő kar épületeinek, melyekbe a jól fizetett oktatók és a magas ösztöndíjakkal ellátott hallgatók kerülnek.

Ha ez csupán a magyar úrhajósok pazar(ló) ötletéhez hasonló presztízsbetűzés lenne, apatikusan megvonnánk a vállunkat, de mindehhez ki kellett dolgozni a törvényi háttérrel is. Amikor kizárólagos jogosítvánnyal az NKE-re telepítették az államtudományi képzést, akkor – minden protestálás ellenére – az összes többi jogi karon betiltották az ilyen nevezetű diplomák kiadását.⁹ Ezek után az NKE-n tetszésük szerint alakíthatták a kurzusok szerkezetét, tartalmát, oktatóik minőségét, hiszen sehol máshol nem volt ilyesmi, ráadásul az NKE-re vonatkozó külön törvény szerint a MAB sem bírálhatta felül az ott folyó oktatást.

Csak hogy a tanárképzést máshol nem szüntetik meg, azaz úgy hoztak az NKE számára kivételes feltételeket, hogy a többi tanárképző intézményével formálisan egybevágó majdani diplomája gyakorlatilag kevesebb kredittel lesz több mint egyenrangú: értékesebb. Akkor lássuk, mit tartalmaz az NKE-re testált feladatkörrel szóló és mostanra már a parlament által is megszavazott jogszabály.¹⁰ Mindjárt az elején leszögezik: „Az Egyetem által folytatott tanárképzés tekintetében kormányrendelet a) [a tanároknak] az Nftv. tanításra fordított időre vonatkozó, valamint b) az Nftv. tanárképzés szervezésére vonatkozó szabályaitól eltérő szabályokat határozhat meg.” Továbbá a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak „az oktatási akkreditáció szempontjából teljes értékű alkalmazottnak minősülnek”. Ahogy az Óbudai Egyetem is határozott arról, hogy egy teljes idejű rektori megbízatás nem az, úgy a parlament is megmondhatja, hogy egy félállás az egész állás. Kíváncsi vagyok, mikor cikkelyezik be a nemzet főterén, hogy $2 \times 2 = 5$, hiszen végső soron az sem alkotmányellenes.

Sőt a további foglalkoztatásban az NKE-n dolgozó személy „nem köteles a munkáltató engedélyét kérni vagy bejelentést tenni, ha az Egyetem által fenntartott köznevelési intézményben köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyt létesít”. (A lyukas órájában fog titokban máshol tanítani?)

Tekintsük most a képzés megszervezésére vonatkozó szabályokat: „az Egyetem (...) az általa indított tanárképzésekre vonatkozóan eltérő képzési és kimeneti követelményeket, valamint a tanári felkészítés

közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló miniszteri rendeletben és a tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről szóló kormányrendeletben foglaltaktól eltérő szabályokat határozhat meg”. Tetszik érteni: maga az NKE mondja meg, mik a követelmények, amik alapján a többi tanárképző helyvel azonos értékű diplomát állít ki. Az NKE így száll le a bicikliről.

Na és mivel csábítsuk a szuper hallgatókat? Például ezzel: *„A hallgató (...) a mesterfokozat és a tanári szakképzettség megszerzésével, valamint az Egyetem által meghatározott tartalmú – többletkreditet jelentő, a központi felvételi eljáráson kívül a tanárszakkal párhuzamosan felvett – modul elvégzésével a tanárképzés szakterülete szerinti alapképzéseket és bölcsész szakképzettségeket is megszerzi.”*

Lefordítom: ma az osztatlan magyar-történelem vagy angol-német tanárszak mellé nem jár sem magyar, sem történelem, sem angol, sem német szakos bölcsészdiploma. De ha az NKE-n a ki tudja, milyen, de a MAB vagy akárki más által nem felülbíráható tartalmú modult elvégzed, akkor a tanári diploma mellé megkapod a szakpárodnak megfelelő két bölcsészdiplomát is. (Vegyük észre, hogy a ködösítő nyilatkozatok ellenére, miszerint természettudományi tanárképzés is lesz,¹¹ amire egyébként jóval nagyobb szükség lenne, a törvény kizárólag bölcsészszakokat emleget.) Sőt, szemben a többi egyetemre vonatkozó kötelezettséggel, még felvételit sem kell tenniük e szakokra: *„A hallgató és az Egyetem további képzési jogviszonyt létesíthet a központi felvételi eljáráson kívül az osztatlan tanárszakkal párhuzamosan felvett, a tanárszak szakterületével összefüggő alapképzési szakra.”* És még ez is fokozható: *„a hallgató a tanulmányait egyidejűleg a tanárszakon és az alapképzési szakon egy közös komplex záróvizsgálattal is befejezheti”*. Röviden: egy vizsga, egy fáradság, és akár három diploma. Ezt csinálják utánunk azok a pondrók ott a végeken!

A következő paragrafusban pedig kialakítják a kivételesség további feltételeit is. Az NKE beadja az Oktatási Hivatalnak (OH) a fent vázolt „eltérő követelmények” szerinti kérelmét, anélkül hogy mellékelné a mindenki másnak előírt kísérő dokumentumokat (tanterv, értékelési és ellenőrzési módszerek, megállapodások a gyakorlóléhelyekkel stb., stb. – a részleteket ld. a jegyzetekben).¹² Tehát lényegében egy rövid feljegyzés alapján az OH köteles lesz megadni az engedélyt a képzés indítására, mert még ezt is hozzáteszik: *„Az [OH] a képzés indítását, valamint az eltérő követelményeket a [MAB] szakvéleményének beszerzése nélkül, az Egyetem kérelmében foglaltak szerint nyilvántartásba veszi.”* A tantervet majd ráérnek jövőre, a képzés indulása előtt benyújtani, a MAB pedig három évvel később megnézheti, mi folyik ott. (Vajon – gyanakodhatunk – egy teljes kétszakos, úgymond gyakorlatorientált osztatlan tanárképzési időkeret három év lesz majd? És melyik szinten?)

A pedagógusképzés, ráadásul teljes vertikumban, vagyis az óvodától a középiskoláig, a szaktárgyak oktatásán túl még sok minden mást is kell tartalmazzon, a gyakorlóléhelyektől kezdve a (fejlődés- és nevelés-)lélektani és pedagógiai kurzusokig. Bár utóbbiakról nincsen szó a törvényben, könnyen elképzelhetjük, hogy az NKE hipp-hopp felállít ilyen tanszékeket, gyakorlóléhelyekkel pedig biztos ellátják, hiszen a törvény már adottnak veszi, hogy az NKE fenntartásában fognak állni ezek is. A törvény indoklásában további üveggyöngyöket találunk, például ezt: *„Az NKE tanárképzését választók olyan gyakorlatorientált, mentortanárok által támogatott, kiscsoportos képzésben részesülnek, amelynek keretében tanár- és bölcsészdiploma megszerzésére egyaránt lehetőségük nyílik.”*

„Az oktatás legfontosabb feladata a legszebb nyugati hagyomány ápolása kell hogy legyen: hozzásegíteni az embereket, hogy önmagukat tökéletesítsék, önmagukat meghaladják.”

Nem feledkeznek meg a tanárok továbbképzéséről sem; jóllehet maga a törvény mostohán bánik vele, az indoklásában szembeötlik a maguk központi szerepének kialakítása: *„Ugyanezen elvek és célok mentén szükséges a tanártovábbképzés rendszerét is átalakítani, amelynek szervezésében (sic!) az Egyetem – a közszolgálati továbbképzés immáron több mint 10 éves sikeres tapasztalatai alapján – kulcsszereplő kell hogy legyen.”* Világos: a kormányhivatali alkalmazott oktatásának a tapasztalatait közvetlenül lehet hasznosítani a tanárok számára is, hiszen az is csak egy közszolgálat. (Mint a vasutas meg a postás, ugye?)

Ez az egyszerre rövidített, mert – engedjük meg – azonos időkeretben többszakos diplomát adó, ugyanakkor elmélyített, hiszen alaposabbnak és gyakorlatorientáltnak mondott képzés nem a vágyaiban

veri ki a biztosítékot, hanem abban a rendkívüli felhatalmazásban, amellyel diszkriminálja az országban sok kiváló intézményben nagy hagyományokkal folyó munkát. Ez a szabályozás meggyőződésem szerint merőben alkotmányellenes, ráadásul garantáltan alacsony színvonalú (bölcész)diplomákat fog kiállítani. Trefort Ágostontól Klebelsberg Kunóig az oly sokat emlegetett elődök forognak a sírjukban.

Doktori szint

Hogy az NKE új vonaláról nem egyeztettek egyetlen tanárképző intézménnyel sem, már senkit nem lephet meg, de a törvény éjfélig elhúzódó, hatóság (!) parlamenti vitájából kiderült, hogy magával az NKE-vel is meglehetősen sokára tudathatták, mire készülnek, mert Jámbor András józsefvárosi képviselő szerint a kerület és az egyetem közötti rendszeres egyeztetéseken ez a terv korábban nem merült fel.¹³ De ez sem volt eléggé előkészítetlen egyeseknek, mert sikerült egy még váratlanabb húzással überolni, vagyis szintet lépni a kormányoldal bölcseinek.

Mielőtt azonban erre rátérnék, hadd tegyek egy rövid, mondhatnánk történelmi kitérőt. Lassan tíz éve, hogy a doktori ösztöndíjakat jelentősen megnövelték, annyira, hogy majdnem elérték az adjunktusi nettó fizetéseket.¹⁴ Akkor az volt a gond, hogy az oktatói béreket nem emelték. Miközben ez a probléma nemcsak fennmaradt, hanem súlyosbodott,¹⁵ a doktori ösztöndíjak összege 2015 óta változatlan maradt, jelenleg a maximuma 180 ezer Ft/hó, ami a nagyvárosokban nagyjából az albérletre elég. Nem csoda, hogy az elmúlt években egyre inkább csökken a jelentkezők száma, és különösen a kiemelkedő tudásúaké, ahogy ezt a *Qubit* két friss cikke bemutatja.¹⁶ A hajdan akár az önköltséges helyekért is versenyző jelentkezők sorát mára felváltotta az ösztöndíjas helyeiket is betöltetlenül hagyó doktori iskolák listája. És ennek csak egyik oka az ösztöndíj mértéke; a másik az oktatói és a kutatói pálya kilátástalansága, a minőségi munka ellenében adott megalázóan alacsony fizetés, ma már kelet-európai összehasonlításban is. Akkor – kérdezi magától a végzős diák – minek hajszoljam magamat még 5-8 évig, ha a PhD birtokában a megélhetésemet sem tudom biztosítani?

A múzeumok összevonásától kezdve a szakképzésen át a tanárképzésig annyi mindent markoló salátatörvény az említett plenáris vita után a Kulturális Bizottság elé került, ahol egy váratlan esemény történt: Hende Csaba neve alatt egy módosító indítványban (!) egy új doktori fokozatot iktattak be – természetesen anélkül, hogy akár az érintett felsőoktatási intézményekkel, akár a doktori iskolák kizárólagos akkreditációs jogával felruházott MAB-bal konzultáltak volna.¹⁷ A *Doctor of Business Administration*, azaz az üzleti tudományok doktora fokozat a gyakorlati üzleti képzés csúcán áll, és sok kiváló egyetemen megtalálható a Harvardtól Floridáig, de Európában is, ahol 3-4 évnyi tanulással, valamint egy megvédett értekezéssel vagy projekttel jár.¹⁸ Azzal természetesen semmi gond, hogy egy máshol is létező képzési irányt elindítanak, csupán az a megdöbbentő, hogy miközben folyik a sok kivételes szabályt tartalmazó jogszabály parlamenti eljárása, valaki a fejére csap, hogy „*hát akkor tegyük be már ebbe a salátába ezt az új doktorátust is!*” Gyönyörűen illusztrálva a koncepciótlan kapkodást, ami a szakpolitikai gondolkodást felváltotta.

Nos, erre kell számítania a nemsokára kinevezendő új Corvinus-rektornak, ha a mi országunkban akar érvényesülni. Mindenesetre ajánlatos gyorsan átterveznie az egyetem programját és gondoskodnia az új DBA-képzés beindításáról is, amit persze lehet, hogy nálunk arra találtak ki, hogy amint ez a jegyzetben idézett indoklásból sejthető, komoly munka nélkül adományozzanak „Dr.” címeiket a jól fizető vagy a tűzhöz közel álló cégvezetőknek és állami vezetőknek.¹⁹

1 <https://24.hu/kozelet/2024/04/29/hatarozat-also-teljes-ciklus-kezdes-befejezes-kovacs-levente-rektor-obu-dai-egyetem/>

2 „Adott felsőoktatási intézményben ugyanazon személy – a vezetői megbízási ciklusoktól függetlenül – összesen legfeljebb két alkalommal kaphat rektori magasabb vezetői megbízást az esetleges jogelőd intézményekre is tekintettel.” Nftv. 37. § (4)

„A 37. § szerinti magasabb vezetők és vezetők vezetői megbízása esetén a közalkalmazotti jogviszony a kinevezés szerint alakul át munkaviszonnyá, ezzel egyidejűleg a létrejött munkaszerződés a vezetői

megbízás határozott idejére és annak tartalma szerint – a (8) bekezdésben meghatározott eltéréssel – módosul.” Nftv. 117/C. § (7)

3 <https://hirek.unideb.hu/atvette-kinevezeset-szilvassy-zoltan-rektor>
<https://www.es.hu/cikk/2016-06-24/kenesei-istvan/egyetemek-a-rendszerben-8211-tanev-vegi-szines-hirek.html>

4 <https://www.uni-corvinus.hu/post/hir/aprilis-30-an-lesz-a-rektorjelolt-meghallgatasa/>

5 https://en.wikipedia.org/wiki/Bruno_van_Pottelsberghe

6 A Hu-rizontot múlt pénteken hirdették csak meg, a Pannóniával pedig az a gond, hogy nem sikerül külföldi partnereket találni hozzá, ami a HU-rizontot is fenyegetheti. <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/hu-rizont-program>

7 <https://qubit.hu/2024/05/03/nem-palyazik-ujra-a-kivereztetett-bme-jelenlegi-rekora>

8 <https://www.es.hu/cikk/2024-04-19/kenesei-istvan/a-tehetetlenseg-ereje.html>

9 <https://www.es.hu/cikk/2015-06-19/baldy-peter/az-allamtudomanyok-oktatarol.html>

<https://www.es.hu/cikk/2015-07-10/kenesei-istvan/pusztas-oroszag.html>

10 <https://www.parlament.hu/irom42/08005/08005.pdf> Ez a hivatkozás a törvény elfogadásával érvényét veszti, akkor már a Magyar Közlönyben kell keresni.

11 „Arról, hogy a pedagógus- és bölcsészettudományi területen belül milyen képzések indítását tervezi a Nemzeti Közzolgálati Egyetem, a megjelent közleményben nem számolnak be. Veszelszki Ágnes azonban az Eduline-nak elárulta, hogy többek között magyar, történelem, angol és német szakos képzésekre várják majd a hallgatókat, de a tervek szerint kínálnak majd földrajz és komplex természettudomány szakot is a leendő tanároknak.”

https://eduline.hu/felsooktatas/20240325_tanarkepzes_Nemzeti_Kozszolgalmati_Egyetem_pedagogus_szakszervezetek

12 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 18. §:

„(4) A kérelemhez mellékelni kell

a) az alapképzési szak, az alapképzési vagy mesterképzési szak szakiránya vagy a mesterképzési szak indításával kapcsolatos dokumentációt,

b) ha az egybefüggő szakmai gyakorlatot a felsőoktatási intézménnyel kötött együttműködési megállapodás alapján jogi személy vagy gazdálkodó szervezet biztosítja, azon szakmai gyakorlóhelyek szándéknyilatkozatát, amelyekkel a felsőoktatási intézmény a képzés indításakor együttműködési megállapodást köt, valamint (...)

e) a képzésnek az Nftv. 14. § (2a) bekezdés d) pontja szerinti képzési helyen történő indítása esetén a fenntartói egyetértéssel kötött megállapodás másolatát.

(5) A (4) bekezdés a) pontja szerinti dokumentáció tartalmazza

a) a képzési és kimeneti követelmények alapján a szak, szakirány felsőoktatási intézmény által kidolgozott tantervét,

b) a felsőoktatási intézmény nyilatkozatát a szak, szakirány jellemző értékelési és ellenőrzési módszereiről, eljárásairól és a képzés alapvető szabályairól, a kreditrendszerű képzéssel kapcsolatos tanulmányi tájékoztató kiadvány (a továbbiakban: intézményi tájékoztató) elkészítéséről,

c) a képzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek bemutatását, valamint

d) tanári szakképzettséget adó szak indítása esetén a tanári felkészítési elem gyakorlati képzési és intézményi szervezeti feltételeinek bemutatását.

13 <https://www.parlament.hu/documents/d/guest/ny240410-ossze>; a 15487. oldaltól kezdve.

14 <https://www.es.hu/cikk/2015-11-06/kenesei-istvan/doktorok-berek-kancellarok.html>

15 https://nepszava.hu/3234061_felsooktatas-dolgozok-beremeles-tuntetes

16

<https://qubit.hu/2024/04/22/a-phd-kepzesre-lassan-mar-az-intezeti-portast-is-felvennenk-ha-beadna-a-jelen-tkezeset>

<https://qubit.hu/2024/04/22/vannak-olyan-doktori-iskolak-ahol-a-felvett-phd-hallgatok-80-szazalekanak-ne-m-sikerul-fokozatot-szereznie>

Úgy hírlik, a Stipendiumra is csökkent a jelentkezők száma az ösztöndíjak elinflálódása miatt.

17 <https://www.parlament.hu/irom42/08005/08005-0009.pdf>

18 https://en.wikipedia.org/wiki/Doctor_of_Business_Administration#

19 „A DBA-program tanterve általában az üzleti oktatás köré összpontosul, nagy hangsúlyt fektetve a menedzsmentre és az elméletek gyakorlati alkalmazására. A DBA hallgatók gyakran olyan kurzusokon vesznek részt, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy tudásukat valós üzleti problémák megoldására alkalmazzák. ... Pályakövetelmények: A DBA-képzésben végzettek vezetők, tanácsadók, vállalatulajdonosok, kormányzati vezetők jelentős költségvetési felelősséggel, kihasználva gyakorlatias megközelítésüket. ... A program időtartama és lebonyolítása: A DBA-programok, amelyek a dolgozó szakembereket szolgálják ki, gyakran rugalmas időbeosztással rendelkeznek, és a PhD-programokhoz képest rövidebb idő alatt elvégezhetőek, ezáltal könnyebben elérhetővé válnak a karrierjüket előbbre vinni kívánó szakemberek számára anélkül, hogy hosszabb időre szabadságot vennének ki a munkából. Ezek a különbségek mutatják, hogy a DBA-programok külön utat kínálnak, az üzleti elmélet gyakorlati alkalmazására összpontosítanak, és a tapasztalt szakemberek, állami vezetők igényeit elégítik ki, akik stratégiai és vezetői készségeiket szeretnék fejleszteni, így kiegészítik, nem pedig megkettőzik a hagyományos üzleti PhD-program kínálatát.”